

Kunnskapsdepartementet

Vår ref.:
BJDeres ref.:
[Navn]Dato:
12. mai 2022

Innspill til rapport – Finansiering av universiteter og høyskoler – Hatlen-utvalget

Tekna – Teknisk-naturvitenskapelig forening er den største masterforeningen i Norge, og den største fagforeningen i Akademikerne med over 95 000 medlemmer. Våre medlemmer har mastergrad eller mer fra tekniske og naturvitenskapelige fagområder.

Tekna ønsker med dette å gi innspill til Hatlen-utvalgets rapport med forslag til endringer i finansieringssystemet for universiteter og høyskoler.

Tekna mener rapporten har mange gode forslag til endringer og mener utvalget har gjort et grundig arbeid innenfor sitt mandat.

Tekna er svært positive til at Hatlen-utvalget vektlegger behovet for å forenkle finansieringssystemet i universitets- og høgskolesektoren. Dette har vært etterlyst av Tekna gjennom flere år, særlig i forbindelse med en rekke nye pålegg og oppgaver gitt av Stortinget i forbindelse med behandling av lovendringer og flere omfattende stortingsmeldinger, endringer i forskrifter (ref. saken om egenbetalingsforskriften) samt endringer i oppgaver og organisering av forvaltningen innen utdanningsområdet.

Tekna støtter helhjertet utvalgets klare anbefalinger om større frihet for sektoren i å forvalte egne midler. Tekna viser i den anledning til arbeidet med en tillitsreform i offentlig sektor. Tekna har gitt sine innspill til Kunnskapsdepartementet i denne anledning¹.

Langtidsplanen som strategisk styringsverktøy

Tekna er enig i at Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning (LTP) i større grad bør være et strategisk styringsinstrument og inneha klare signaler om prioriteringer for en fireårsperiode. Tekna støtter også utvalgets signaler om at planen må brukes i dimensjoneringen av høyere utdanning i Norge. For at planen skal kunne ha en slik styringsfunksjon må den endres betydelig. Tekna mener planen i dag ikke gir grunnlag for en klar prioritering eller signaler om dimensjonering. Den er mer et dokument som danner

¹ [Tekna innspill tillitsreformen UH-sektoren](#)

bakteppe for opptrappingsplaner, men det vi trenger nå er en tydelig retning på forsknings- og utdanningsarbeidet.

Økt vektlegging av utviklingsavtaler i styringen

Tekna er positive til et system som vektlegger utviklingsavtaler. Men Tekna er mot forslaget om at disse på sikt skal kobles med finansiering. Tekna er bekymret for at en slik kobling vil bidra til økte rapporteringskrav, flere tellekanter og mer byråkrati. Dette er uheldig når man nå har sendt et tydelig signal om at man skal ha større tillit til og mindre detaljstyring av sektoren.

Forenkling av indikatorsystemet

Tekna er positive til utvalgets forslag om å forenkle indikatorsystemet betydelig ved å gå fra åtte til to indikatorer, å beholde indikatorer for studiepoeng og avlagte doktorgrader. Tekna er enig i at endringene i indikatorene vil bidra til bedre samlet måloppnåelse for sektoren over tid. Forutsetningen er at de gjeldende budsjetttrammene blir videreført og at uttellingen på indikatorer som avvikles, øker basisfinansieringen.

Tekna er også enig i at publiseringsindikatoren har utspilt sin rolle. Det vises til at kulturen for å publisere er en helt annet i dag enn den var på begynnelsen av 2000-tallet, noe Tekna også mener.

Tekna vil understreke, slik som utvalget fremhever, at en forutsetning er at uttellingen på indikatorer som avvikles gir sitt utslag i økt basisfinansiering.

Etter- og videreutdanning

Å sikre gode insentiver for etter- og videreutdanning vil være viktig fremover. Tekna er enig i utvalgets vurdering om at å avvikle kandidatindikatoren vil gjøre det mer attraktivt for institusjonene å tilby kortere videreutdanningskurs. Det er bra at utvalget peker på behovet for mer etter- og videreutdanning og fleksible utdanningsformer. Vi mener en slik satsing er en del av universitetenes og høyskolenes samfunnsoppdrag. Finansiering over rammebevilgningen er derfor viktig. Gratisprinsippet må ikke utfordres, selv om det gjøres mer attraktivt å tilby kortere videreutdanningskurs.

Tekna støtter derfor utvalgets forslag om at nye friske midler til institusjonene til fleksibel utdanning bør finansieres over institusjonenes rammebevilgninger.

Tekna vil understreke at et utvidet oppdrag med økte forventninger om å tilby mer videreutdanning ikke må gå på bekostning av kvaliteten på den ordinære undervisningen.

Antall finansieringskategorier

Utvalget anbefaler å redusere antallet finansieringskategorier til mellom to og fire. Dette skal tydeliggjøre at kategoriene ikke er ment å reflektere eller styre faktiske kostnader, og redusere den uønskede normative effekten på institusjonene og det opplevde stathierarkiet blant ulike utdanninger. Utvalget peker på at utviklingen i høyere utdanning de siste 20 årene har redusert kostnadsforskjellene mellom ulike typer utdanninger og anbefaler at departementet går i dialog med sektoren om den konkrete inndelingen av et redusert antall kategorier.

Tekna er enig i at man kan vurdere å redusere antallet finansieringskategorier, men er svært opptatt av at dette ikke må bidra til en forringelse av tilbudet til de særlig ressurskrevende studiene. Det kan bli en krevende avveining å gjøre vurderingen av hvilke studier som kvalifiserer for å rykke over i en høyere kategori. Faste vurderingskriterier må derfor utformes i tett samarbeid med sektoren.

Institusjonenes egenart

Utvalget foreslår ikke å omfordele rammebevilgningen mellom institusjonene, men at det over tid legges til rette for en ytterligere styrking av flere forskningsmiljøer, for å sikre god tilgang til forskningsbasert utdanning av høy kvalitet i hele landet og gi større deler av arbeidslivet bedre tilgang til kunnskapsmiljøer.

Tekna er svært opptatt av at sektoren må få lov å utvikle et mangfold. Ambisjonen må være å utvikle institusjonenes styrker og oppmuntre til rendyrking av ulike profiler. Felles styringssignaler og like krav bidrar til en fattigere utdanningssektor. Det kan og bør være rom for ulike ambisjoner og innretninger i de ulike institusjonene samtidig som man oppfyller formålsbestemmelsene.

Tekna viser til Kvalitetsmeldingen fra 2017. I forordet kan vi lese følgende;

Kvalitet i høyere utdanning oppstår ikke gjennom vedtak i Stortinget eller regjeringen. Det er universitetene og høyskolene som må ta det største ansvaret.

Videre heter det;

“meldingen (er) også en klar invitasjon til universitetene og høyskolene om å ta en lederrolle. Hva kan de gjøre for å sikre at studentene uteksamineres ikke bare med den kompetansen som etterspørres på arbeidsmarkedet i dag, men også med evnen til å omstille og fornye seg? Hvordan kan de sikre at studentene vil være innovative, attraktive og produktive arbeidstakere som er med på å forme samfunnet også om 20 og 30 år? Svaret vårt i meldingen er at studieprogrammene må baseres på forskning og utvikles i tett samarbeid med arbeidslivet og studentene selv. Men hvordan dette best gjøres i praksis, er en oppgave universitetene og høyskolene må svare på.”

Klarere kan det ikke sies – denne meldingen gir ansvaret for å utvikle gode, relevante og et mangfold av studietilbud til sektoren selv. Likevel opplever vi en stadig svekket mulighet til å ta denne styringen. Tekna er derfor svært opptatt av at man sikrer et økonomisk handlingsrom for å utvikle institusjonene og studieprogrammene.

Tekna ser frem til regjeringens arbeid med utvalgets rapport og bidrar gjerne ved behov.

Med vennlig hilsen
Tekna – Teknisk-naturvitenskapelig forening

Line Henriette Holten
Line Henriette Holten
Generalsekretær